

Erik Rasmussen:

16 Års Nordisk Politologi

Scandinavian Political Studies. A yearbook published by the Nordic Political Science Association, vol. 12/1977, Universitetsforlaget, Oslo, Beverley Hills and London, Sage Publications, 1978.

Bind 12 er det sidste i rækken af de velkendte fællesnordiske engelsksprogede årbøger for politologi, ikke fordi initiativet er blevet en fiasko, men fordi man, efter mange års overvejelser, har besluttet at gå over til tidsskriftformen, dels på grund af tiltagende stofpres, dels i håb om derved at kunne fremme afsætningen til udenlandske biblioteker, idet en årbog skal nybestilles hvert år, hvilket kan glippe, mens et tidsskriftabonnement løber indtil det måtte blive opsagt. Sådan har livet sine små praktiske pudserligheder.

Det særlige ved bind 12 er at det er et statusbind, der skildrer hvad der er sket i hvert af de nordiske lande i Political Science i årene 1960-75, dels "The Growth of the Profession", dels "Trends in Political Research", hvortil føjer sig en kumulativ bibliografi for de seksten år. Når man ved i hvor høj grad disse år har været formative og til dels konfliktfyldte, ikke landene imellem men indenfor hvert af dem, går man til læsningen med megen forventning. Særlig må det gælde en dansker, fordi tidsrummet er praktisk talt identisk med de år hvor dansk politologi udviklede sig fra næsten ingenting til et i det mindste numerisk set ganske betragteligt foretagende.

Bindet er redigeret af Stein Rokkan, Bergen (med David Matheson, Helsingki, som co-editor). Det føles særdeles tilfredsstillende at han, trods sygdom, har kunnet gennemføre dette arbejde, både fordi ideen til et sådant bind, såvidt jeg er orienteret, er hans, og især fordi han har været så centralt placeret i hvad der er foregået i disse år, både nordisk og internationalt, at han mere end nogen anden nordisk forsker ligesom personificerer periodens mest fremtrædende tendens. Hans særlige placering kommer jo også til udtryk ved hans udnævnelse til doctor scientiarum politicarum honoris causa i forbindelse med Aarhus Universitets jubilæum.

At referere hvad bindet rummer kan der naturligvis ikke blive tale om i en anmeldelse. Her skal kun gives nogle antydninger af hvad læseren får, og hvad han ikke skal vente sig.

Der er tale om traditionelt godt nordisk samarbejde. Det vil sige at man samvittighedsfuldt respekterer hinandens egenart. Artiklerne om de enkelte lande skrives af fremtrædende indfødte, og man har ikke tvunget dem ind i noget fast skema. Resultatet er at deres oplysninger er ret vanskelige at sammenholde, og man har ikke bødet derpå ved at tilføje et eller to komparative afsnit, hvilket nok kunde være gjort uden at bindet derfor ville have fået karakter af uhensigtsmæssig mandjævning.

Mangelen er mest iøjnefaldende med hensyn til 1. del: The Growth of a Profession. Nordiske universitetsforhold er så forskelligartede at fristelsen til at sammenligne er svær at tilfredsstille. Det er dog f.eks. let at se at det større antal heltidsansatte undervisere/forskere i Danmark modsvares af at antallet af langtidsstuderende også er langt det største, mens især svenskerne har et stort antal korttidsstuderende og et beskedent antal fastansatte men et stort antal som alene underviser, med automatisk regulering i forhold til studentertallet. Det er en omstændighed som ikke er uden interesse i forbindelse med den fornyede debat om heltidsundervisere som det synes at trække op til her hjemme. I den forbindelse er det iøvrigt tankevækkende at bemærke at antallet af svenske korttidsstuderende er faldet drastisk siden 1967, fra 2601 til 240.

Endnu mere spændende vilde det naturligvis have været om artiklerne om udviklingslinjer i forskningen havde været mere komparativt lagt an. Som de er, bekræftes dog de hovedindtryk de fleste af os nok har haft: at behavioralismen, når dette ord tages i bred forstand, har været dominerende i alle landene, at Norge, og særlig skolen omkring Stein Rokkan, i så henseende har været førende, at Danmark fra første færd fulgte med efter bedste evne, især efter at man var kommet op af starthullerne, at Sverige, hvor enkelte forskere havde sat ind i den retning allerede i den før-Rokkan'ske æra, i nogen tid var hemmet af sine ärorika traditioner men stillede sig energisk om senest fra midten af 60'erne, og at noget lignende gælder Finlands behjertede men sprogligt svært tilgængelige indsats, mens udviklingen af faget i Island først er

begyndt sidst i 60'erne og helt fra scratch. Overalt er det tydeligt at udviklingen, i det mindste numerisk, har været enorm, og det dokumenteres hvad påvirkningen udefra har betydet, i første række fra USA men også gennem IPSA og, ikke mindst, ECPR. Jovist har nordisk politologi haft åbne øjne og øren!

Spændt venter man på hvad der vil blive sagt om de neo-marxistiske og andre strømninger som fulgte i kølvandet på begivenhederne sidst i 60'erne. Det er meget lidt. I det finske og det islandske afsnit slet intet. I det svenske og norske nogle få linjer (svenskeren Olof Ruin kan endda skrive: "Marxist influence was met with rather widespread indifference. Of course some individuals were firmly committed for or against; a majority remained fairly aloof, however", en vurdering jeg, ud fra et løst indtryk er lidt overrasket over). Kun det danske afsnit tager problematikken op til noget nøjere eftersyn, og kommer for resten til konklusioner der kan forekomme mig en smule hårdt trukket op.

Om alle artiklerne gælder at de er skrevet med penne dypet i elskværdigt farvet blæk. Her lægges ikke op til interne fejder, og det skal der naturligvis heller ikke. Skarpere meningsforskelle må søges mellem linjerne eller i hvad der ikke står, og dertil kræves meget forhåndskendskab. F.eks. er de modsætninger der i begyndelsen af 60'erne faktisk bestod mellem instituttet ved Universitetet i Oslo og Rokkan-kredsen tonet så stærkt ned at vistnok kun den der har kendt dem overhovedet kan ane dem bag ordene. De danske afsnit er skrevet af Peter Nannestad, som ingen der kender ham vil kalde en magister Rosiflengius. Men han har taget vare på sin pen. Iøvrigt gælder det selvfølgelig om hans som om de øvrige artikler at hvad der tages med og hvordan det udtrykkes afhænger af skribentens ståsted og synsvinkler, uden at nogen der måtte føle sig overset deraf bør lade sig forlede til at tilskrive det hans despekt eller onde vilje. Med forbehold af at ingens alsidighed kan være fuldkommen forekommer det mig at Nannestad har løst sin brydsomme opgave dygtigt. Det har de øvrige forfattere nok også.

I en vis forstand finder jeg at islændingen Ólafur Grímssons artikel er den interessanteste, nok fordi den situation han beskriver ligner den vi i Århus (og Danmark) befandt os i omkring midten af 60'erne. Festligt er det for resten at se ham omtale Danmark

(sammen med Norge og Sverige) som en af "the superpowers of political science", ganske vist på grundlag af noget så udvendigt som deltagerantal ved IPSA-kongressen i Edinburgh, men dog relevant i den forstand at vi fra første færd har lagt vægt på at søge international kontakt.

Når jeg dvæler specielt ved Grímssons artikel er det imidlertid for at få lejlighed til at fremkomme med en lille uartighed. På islandsk kendes ikke fremmedord. En af hans sværeste opgaver er derfor at skabe nye ord. Skønt ikke purist kunde jeg nok glæde mig ved den tvang til tilbundsgående tankeklarhed som kunde blive følgen hvis noget lignende gjaldt på dansk, både for marxister og andre. Og Grímsson slutter med følgende hjertesuk: "It would indeed be considerate of the enterprising concept-makers if they thought in a sympathetic way at least once in a while about the problems which they create for those responsible for political science in other cultural domains. This should especially be the case when the concept innovation is not accompanied by new thought - when the emperor is still the same but only acquires new garments to be presentable at the most fashionable masquerades that are held in every season".